

Nr 168.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående efterskänkande i vissa fall av kronans rätt till danaarv; given Stockholms slott den 11 mars 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o)—4:o) hemställt.

GUSTAF.

K. J. Beskow.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Beskow anförde härefter:

1:o) Den 14 januari 1889 anställdes vittnesförhör för dödsfalls skull vid Åkers och Selebo häradsrätt angående ett av änkan Sofia Albertina Jonsson, född Bergström, från Berga och Johan Erik Lindblad den 4 november 1888 upprättat inbördes testamente, varigenom förordnats dels av änkan Jonsson, att hennes fosterdotter Elin Maria Söderquist skulle Danaarv efter änkan Sofia Albertina Jonsson, född Bergström. från Berga.

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 142 häft. (Nr 168—169.) 1

efter hennes död utbekomma, bland annat, ur hennes fasta egendom 1,500 kronor, ävensom att, därest hennes bemälda fosterdotter avlede före henne, fosterdotterns barn skulle erhålla nämnda penningbelopp, dels av änkan Jonsson och Lindblad gemensamt, att den, som den andre överlevde, skulle sitta i orubbat bo till sin död, varefter egendomen skulle skiftas efter lag.

Änkan Jonsson avled den 24 april 1902. Enligt efter henne den 5 maj samma år upprättad bouppteckning efterlämnade hon såsom arvingar två kusiner, Margareta och Johanna Bergman. Boets behållning uppgick till 2,012 kronor 49 öre.

Sedan den i kvarlåtenskapen efter Sofia Albertina Jonsson och hennes förut avlidne man, Johan Lars Jonsson, ingående fasta egendomen försålt å offentlig auktion den 4 juni 1902, förrättades den 23 mars 1904 arvskifte å behållna köpeskillingen, varvid hälften eller 1,734 kronor 32 öre tillskiftades Elin Maria Söderquists och hennes man August Hollbergs barn.

Sedan vederbörande domhavande på given anledning i skrivelse den 12 juli 1916 upplyst, att något testamente efter änkan Jonsson icke bevakats vid Åkers och Selebo tingslags häradsrätt, att kungörelse om arvet efter änkan Jonsson införts i Post- och Inrikes Tidningar under år 1903 samt att de hos domhavanden befintliga handlingar icke gäve anledning till antagandet, att någon arvinge efter änkan Jonsson givit sig tillkänna, anmodade kammaradvokatfiskalsämbetet den av häradsrätten för tillvaratagandet av arvingarnas rätt förordnade gode mannen, ovanbemälde August Hollberg, att till ämbetet inleverera ifrågavarande arvsmedel, vilka, då varken ovan åberopade testamente blivit i laga ordning bevakat eller änkan Jonssons arvingar inom föreskriven tid givit sig tillkänna, borde tillkomma kronan såsom danaarv. Efter det Hollberg anmält, att han hade för avsikt att hos Kungl. Maj:t göra framställning om efterskänkande av kronans rätt till danaarvet, lät ämbetet anstå med vidare åtgärder för danaarvsmedlens indrivande i avbidan på sådan framställning samt nådigt beslut i anledning av densamma.

Hos Kungl. Maj:t har nu Hollberg — med förmälan att hans ovannämnda barn vid tiden för arvskiftet den 23 mars 1904 varit omyndiga, att på grund härav de barnen tillskiftade medlen uppburits av honom samt att underlåtenheten att bevaka testamentet berott på förbiseende av den person, som haft hand om boutredningen efter änkan Jonsson — anhållit, att kronans rätt till ifrågavarande danaarv måtte efterskännas.

I ärendet har länsstyrelsen i Södermanlands län avgivit infortrat utlåtande och därvid fogat yttrande av vederbörande landsfiskal samt sökandens och hans förutnämnda hustrus barn.

Länsstyrelsen
i Söderman-
lands län.

Landsfiskalen har meddelat, att sökanden, som använt ifrågavarande medel till barnens uppfostran, befunne sig i mindre goda ekonomiska omständigheter.

Enligt ett vid landsfiskalens yttrande fogat prästbevis har August Hollbergs hustru, Elin Maria Söderquist, avlidit den 12 april 1907.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har i infortrat yttrande den 31 januari 1921 anført, att ämbetet på grund av de i ärendet upplysta omständigheter icke hade något att erinra mot bifall till den gjorda framställningen, dock att danaarvets efterskänkande syntes ämbetet böra ske till förmån för sökandens och hans hustru Elin Maria Söderquists barn; och har ämbetet tillika hemställt, att för efterskänkandet måtte stadgas förbehåll om rätt för ämbetet till aktoratsprovision å danaarvsmedlen.

Kammaradv-
katfiskals-
ämbetet.

På grund av vad sålunda förekommit, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans rätt till danaarv efter änkan Sofia Albertina Jonsson, född Bergström, från Berga må, med kammaradvokatfiskalsämbetet förbehållen rätt till aktoratsprovision å danaarvsmedlen, efterskänkas till förmån för August Hollbergs barn i äktenskapet med Elin Maria Söderquist.

2:o) Den 12 september 1912 avled bleckslagaren Karl Gustaf Lax i Gävle utan att efterlämna några kända stärbhusdelägare. Enligt instrument över den efter honom upprättade bouppteckningen utgjorde boets tillgångar 636 kronor och skulder 1,269 kronor, därav 1,194 kronor utgjorde lön till hushållerskan Kajsa Kristina Träff för tiden från och med den 1 oktober 1902 till och med den 12 september 1912 efter 120 kronor per år.

Danaarv efter
bleckslagaren
Karl Gustaf
Lax från
Gävle.

Efter stämning till rådhusrätten i Gävle å polismannen Gustaf Wallén i Bomhus, vilken den 31 augusti 1914 av rådhusrätten förordnats att i egenskap av god man omhändertaga, utreda och förvalta boet efter Lax, yrkade Kajsa Kristina Träff åläggande för Wallén att i

nämnda egenskap till henne utgiva åtta års lön med 960 kronor jämte ränta.

I dom den 26 oktober 1914 yttrade rådhusrätten följande:

»Ehuru kravet godkänts av Gustaf Wallén i hans egenskap av god man i dödsboet efter Karl Gustaf Lax, likväl och som Walléns godkännande icke kunde anses vara för vederbörande rättsägare i boet bindande, finner rådhusrätten käromålet, sådant det väckts, icke kunna bifallas».

Hos Kungl. Maj:t har nu Kajsa Kristina Träff anhållit, att då hon under mera än 25 år utan att hava bekommit någon lön varit hushållerska åt Lax, vilken vore fader till fyra av hennes barn, Kungl. Maj:t måtte till hennes förmån efterskänka kronans rätt till danaarv efter Lax.

Länsstyrelsen
i Gävleborgs
län.

Efter erhållen remiss å ovannämnda ansökning har länsstyrelsen i Gävleborgs län den 27 september 1920 avgivit utlåtande i ärendet. Vid berörda utlåtande har fogats en av polismyndigheten i Gävle verkställd utredning i ärendet. Av denna framgår, bland annat, att Lax och sökanden levat under knappa omständigheter och att, då Lax på grund av ålderdomssvaghet varit oförmögen att taga hand om och försörja sig själv, han säkerligen till full försörjning måst omhändertagas av fattigvården, om ej sökanden svarat för hans uppehälle.

Kammar-
advokat-
fiskalsämbetet.

Kammaradvokatfiskalsämbetet, som den 31 januari 1921 avgivit infortrat utlåtande, anför däri, att ämbetet på grund av de i ärendet upplysta omständigheter icke har något att erinra mot bifall till den gjorda framställningen.

Med avseende å vad i ärendet förekommit, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans rätt till danaarv efter bleckslagaren Karl Gustaf Lax från Gävle må efterskänkas till förmån för Kajsa Kristina Träff.

Danaarv efter
husägaren
Anders Johan
Pettersson
från Mellerud.

3:o) Den 28 september 1916 avled husägaren Anders Johan Pettersson från Mellerud, efterlämnande såsom stärbhusdelägare änkan Anna Pettersson, men icke några kända arvingar.

Enligt instrument över en den 26 juli 1918 upprättad bouppteckning, därvid antecknats, att makarna den 28 juni 1911 vunnit boskillnad, uppgick boets behållning till 1,762 kronor 70 öre.

I en till Kungl. Maj:t ställd, till länsstyrelsen i Älvsborgs län den 3 juni 1920 inkommen ansökan har änkan Anna Pettersson anhållit, att kronans rätt till kvarlåtenskapen efter hennes ovanbemälde man måtte efterskänkas till förmån för henne. Enligt vid ansökningen fogat, den 2 juni 1920 dagtecknat intyg av vederbörande gode man utgjorde behållna kvarlåtenskapen efter Anders Johan Pettersson 898 kronor 17 öre.

Sedan nyssbemälda länsstyrelse över ansökningen låtit höra vederbörande landsfiskal, som upplyst, att sökandens ekonomiska ställning vore sådan, att hon vore i behov av ifrågavarande medel, samt att sökanden under senare delen av mannens livstid, då han varit sjuk, skött honom, har länsstyrelsen med skrivelse den 6 november 1920 till Kungl. Maj:t överlämnat ansökningen och därvid förordat bifall till densamma.

Länsstyrelsen
i Älvsborgs
län.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har i avgivet infordrat utlåtande den 31 januari 1921 anfört, att ämbetet med hänsyn till de i ärendet upplysta omständigheter icke hade något att erinra mot bifall till den gjorda framställningen.

Kammar-
advokat-
fiskalsämbetet.

På grund av vad sålunda förekommit, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans rätt till danaarv efter husägaren Anders Johan Pettersson från Mellerud måtte vardas efterskänkt till förmån för Petterssons efterlämnade änka Anna Pettersson.

4:o) Den 1 december 1918 avled tillförordnade komministern i Länna församling August Nyberg utan att efterlämna några kända arvingar.

Danaarv efter
tillförordnade
komministern
August Ny-
berg i Länna.

Behållningen i boet efter honom utgjorde enligt den 4 mars 1919 upprättad bouppteckning 4,486 kronor 37 öre.

I en till Kungl. Maj:t ställd, till länsstyrelsen i Stockholms län ingiven, av yttranden av medlemmar av Länna församlings kyrkoråd samt lektorn Enar Sahlin åtföljd ansökan, vilken länsstyrelsen jämte yttrande av vederbörande landsfiskal med eget utlåtande den 6 november 1920 överlämnat till Kungl. Maj:t, har Herta Gustavsson, med förmälan att hon varit i den avlidnes tjänst under åren 1914—1918, anhållit, att

Kungl. Maj:t ville vidtaga sådana åtgärder, att henne måtte tillerkännas kvarlåtenskapen efter den avlidne.

Enligt de i ärendet avgivna yttranden har sökanden på ett tjänstfullt sätt förestått Nybergs hus och med självuppooffring troget vårdat honom under hans sista sjukdom. Därjämte har Sahlin, sökandens nuvarande husbonde, meddelat, att han vid samtal med Nyberg kort före dennes död fått den bestämda uppfattningen, att Nyberg haft för avsikt att testamentera hela sin kvarlåtenskap till sökanden.

Kammar-
advokat-
fiskalsämbetet.

Kammaradvokatfiskalsämbetet, som den 16 februari 1921 avgivit infordrat utlåtande, har däri anfört följande:

»Då Nyberg icke efterlämnat några kända arvingar, torde kvarlåtenskapen tillfalla kronan såsom danaarv. Enligt vad ämbetet inhämtat, torde sökanden, ehuru icke fullständigt medellös, befinna sig i små ekonomiska villkor. På grund härav och i betraktande av omständigheterna i ärendet i övrigt finner sig ämbetet böra tillstyrka bifall till den gjorda framställningen».

På grund av vad i ärendet förekommit, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans rätt till danaarv efter tillförordnade komministern August Nyberg i Länna församling må efterskänkas till förmån för Herta Gustavsson.

Vad föredragande departementschefen under punkterna 1:o)—4:o) här ovan hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnade, att proposition av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Olga Gjörloff.